

Farklı İlgili Gruplarının Milli Park Algıları Üzerine Bir Değerlendirme: Küre Dağları Milli Parkı Örneği*

Gül AKBULUT¹, Erdoğan ATMIŞ², *H. Batuhan GÜNŞEN²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO, Mudurnu/BOLU.

²Bartın Üniversitesi, Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü, 74100-Merkez/BARTIN.

*Sorumlu yazar: hgunsen@bartin.edu.tr

Geliş Tarihi: 26.03.2015

Özet

İlgili gruplarının katılımı konusu diğer alanlarda olduğu gibi korunan alanların yönetiminde de önem kazanmaktadır. Her bir ilgili grubunun korunan alanlardan beklentileri farklı olabilmektedir. Korunan alan yönetimleri bu farklı beklentileri dengeli bir şekilde park yönetimine yansıtamadığı takdirde doğal kaynaklar üzerinde geri dönüşü olmayan zararlar meydana gelebilmektedir. İlgili gruplarının çevrelerindeki doğal kaynaklara olan ilgisi ve bu kaynaklar hakkındaki bilgi düzeyi onların doğal kaynakların planlanma ve yönetimi sürecindeki katılımlarının derecesini de etkilemektedir.

Bu çalışma Küre Dağları Milli Parkı'nı sınırları içinde bulunduran iki ilden biri olan Bartın ilinde yapılmıştır. Çalışmanın amacı; ilde bulunan dört farklı ilgili grubunun Küre Dağları Milli Parkı ile ilgili düşüncelerini tespit etmek ve bu görüşler doğrultusunda park yönetimine yol gösterecek öneriler ortaya koymaktır. Bu gruplar; kamu yöneticileri, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve muhtarlardır. Her bir grup için farklı anketler hazırlanmıştır. İlgili gruplarıyla yapılan görüşmeler ve uygulanan anketler sonucunda; bu grupların milli park yönetimi, milli parktan beklentileri, PAN Parks süreci, getirilen kısıtlamalar, sağlanan yasal haklar ve alternatif gelir kaynakları hakkındaki düşünceleri öğrenilmiş, dört farklı ilgili grubunun bu konulara yaklaşımları arasındaki fark ve benzerlikler sorgulanmıştır. Bulgulara göre; milli parkın kuruluşundan en düşük düzeyde memnun olan ilgili grubu muhtarlardır. Görüşülen kişilerin çoğunluğu milli parkın Bartın'da yaşayanların ilgisini çekmediğini ve Küre Dağları Milli Parkı'nın hem yerel halka hem de ülke geneline tanıtımında başarılı olunamadığını belirtmiştir. Çalışmada ayrıca bu bulgular yorumlanarak, 2012 yılı Mayıs ayında PAN Parks sistemine dahil olan Küre Dağları Milli Parkı yönetimine yol gösterecek öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bartın, Katılım, Korunan Alan, Milli Park, PAN Parks

An Assessment of Perceptions of Different Stakeholder Groups on National Parks: Case of Küre Mountains National Park

Abstract

Just as in other fields, participation of stakeholders are gaining importance in the management of protected areas. The expectations of each stakeholder group can be different. Irreversible damages can be inflicted on natural resources, if administrations of protected areas are not able to balance these different expectations and reflect them evenly on management of parks. Stakeholders' interests on natural resources around them and their level of knowledge on these resources affect their level of participation in processes of planning and managing natural resources.

This study has been carried out in Bartın, one of two provinces that home Küre Mountains National Park. Aim of this study is to reveal the views of four different stakeholder groups in the province on Küre Mountains National Park and, considering these views, put forward recommendations to guide the park management. These groups are public sector, private sector, non-governmental organisations, and village headmen. Different surveys have been prepared for each group. In wake of these interviews conducted and surveys carried out, views of these groups on national park management, expectations from the national park, process of PAN Parks, restrictions brought, legal rights provided, and alternative sources of income have been found out and differences and similarities between approaches of these four different stakeholder groups have been examined. According to the findings, the stakeholder group that is least happy about the establishment of the national park is village headmen. Most of whom interviewed stated that the national park does not attract the attention of people living in Bartın and Küre Mountains National Park has been failed to be promoted to local community or the nation. Also in the study, by interpreting the findings, recommendations have been developed to guide the management of Küre Mountains National Park, which has been incorporated into the PAN Parks system on May 2012.

Keywords: Bartın, National Park, PAN Parks, Participation, Protected Area

Bu makale 18-20 Ekim 2012 tarihlerinde yapılan III. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi'nde sözlü olarak sunulmuş, fakat herhangi bir yerde yayımlanmamış sunumun geliştirilmiş halidir.

Giriş

Son yıllarda diğer alanlarda olduğu gibi doğal kaynak yönetiminde de, planlama ve yönetim süreçlerine ilgi gruplarının katılımının sağlanması geniş kabul gören bir olgu olmuştur. İlgi gruplarının doğal kaynaklardan farklı beklentileri bulunmaktadır. Bu farklı beklentilerin dengelenemediği durumlarda doğal kaynaklar üzerinde geri dönülemez zararlar oluşabilmektedir. Bu grupların korunan alanların planlanması ve yönetimine katılımı, yine bu grupların korunan alanlara ilgisi ve bu kaynaklar hakkındaki bilgi düzeylerine bağlıdır (Atmış, 2001).

Küre Dağları Milli Parkı (KDMP); Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde Küre Dağları üzerinde bulunmaktadır. Toplam 37 bin hektar alanı kapsayan milli parkın 19.129 hektarı Bartın ili, 17.871 hektarı Kastamonu ili sınırları içinde yer almaktadır (KDMP, 2012). Küre Dağları Milli Parkı'nın bitki örtüsü bölgesel, hayvan türleri uluslararası, jeolojik yapısı uluslararası, yöre kültürü bölgesel, rekreasyon ve turizm değerleri ulusal, barındırdığı doğal yaşlı ormanlar uluslararası öneme sahiptir. Bu özelliklerinden dolayı Avrupa'da korunan alanların yönetiminde kalitenin artırılması ve kırsal kalkınmanın teşvik edilmesini sağlamak için oluşturulan bir sertifikasyon sistemi olan PAN Parks Sertifikasyon Sistemine Türkiye'den katılan ilk ve tek milli park Küre Dağları Milli Parkı olmuştur.

Küre Dağları Milli Parkı 2000 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. O günden günümüze kadar milli parkın yönetimiyle ilgili çeşitli araştırma ve çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında yöre halkının milli park konusunda bilinçlendirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu söylemek güçtür. Kaldı ki, yöre halkını bilinçlendirmenin yanı sıra, milli parkın etkin yönetimi konusunda halkın katılımını sağlayacak araştırma ve uygulamalara da gereksinim vardır.

Bu çalışmanın amacı, Bartın'da bulunan dört farklı ilgi grubunun Küre Dağları Milli Parkı ile ilgili düşüncelerini tespit etmek ve bu görüşler doğrultusunda park yönetimine

yol gösterecek öneriler ortaya koymaktır.

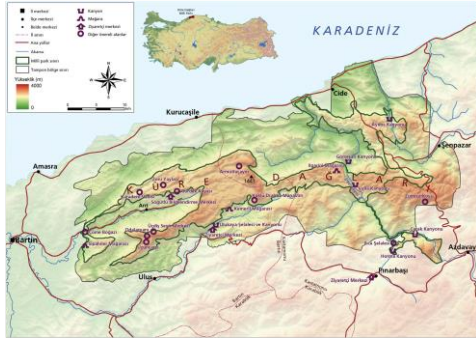
Materyal ve Yöntem

KDMP, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde, Bartın-Kastamonu illerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. Gelişim Planı'na göre milli parkın çevresindeki tampon bölge 134.366 hektar alanı kaplamaktadır (KDMP, 2012).

KDMP zengin ekosistem varlığı, bozulmamış doğası, sosyal yapısı, tarihi ve kültürel geçmişiyle ulusal nitelikteki değerinin yanında uluslararası düzeyde de önem taşımaktadır. KDMP, Türkiye'nin 311 önemli doğa alanından birisidir (UNDP, 2010). Milli Park, WWF tarafından Türkiye'de 122 önemli bitki alanından biri olarak belirlenmiştir (KDMP, 2012). WWF tarafından 1999 yılında belirlenen Avrupa'daki korunması gereken "100 Orman Sıcak Noktası" arasına Türkiye'den alınan 9 korunan alan arasına KDMP de girmiştir (Lise, 2011).

KDMP kanyonlar ve mağaralar açısından Türkiye'nin en zengin noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Küre Dağlarının olduğu bölge Toros Dağları'ndan sonra Türkiye'nin en önemli ikinci karstik alanı olarak görülmektedir (WWF, 2010).

Milli park çevresinde 8 ilçeye bağlı olmak üzere 123 köy bulunmaktadır. Köylerin kültürel geçmişlerinin zengin olması bölgenin folklorik açıdan turizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Yöresel ürünler, organik gıda pazarı, tarihi evler, çağlayanlar bölgenin turizme konu olabilecek doğal ve kültürel değerleri arasında yer almaktadır. KDMP'nin Bartın ili Merkez ilçesi, Söğütlü köyünde Bilgilendirme Merkezi, Ulus ilçesi Ulukaya köyünde Ziyaretçi Merkezi ve Kastamonu ilinde Pınarbaşı Ziyaretçi Merkezi bulunmaktadır. Milli park girişleri Bartın tarafında; Kurucaşile (Kapisuyu ve Paşalılar), Merkez (Arit/Çöme Boğazı), Ulus (Ulukaya ve Aşağıçerçi), Kastamonu tarafında; Pınarbaşı, Azdavay, Şenpazar ve Cide'de bulunmaktadır. Milli park çevresindeki yerleşim birimleri; Azdavay, Cide, Pınarbaşı, Şenpazar, Ulus, Kurucaşile, Amasra ve Bartın Merkez ilçeleridir (Şekil 1).

Şekil 1. Küre Dağları Milli Parkı (KDMP, 2012)

Açılımı Korunan Alanlar Ağı (Protected Area Network) olan PAN Parks, korunan alanların yönetiminde kalitenin artırılması ve kırsal kalkınmanın teşvik edilmesini sağlayan bir sertifikasyon sistemidir. PAN Parks Sistemi Avrupa'daki vahşi hayatı, doğayı, kıtanın bozulmamış alanlarını korumak için çalışmaktadır. PAN Parks sertifikasyon sistemine Türkiye'den ilk dahil olan milli park Küre Dağları Milli Parkı'dır. Bu anlamda bir ilk olması KDMP'nin araştırmanın konusu olarak seçilmesinde önem taşımaktadır.

Çalışmada kullanılan verilere, yapılan anket çalışmaları, alan ziyaretleri sırasında yapılan gözlemler ve görüşmelerde not alınan bilgiler aracılığıyla ulaşılmıştır. Alana yapılan ziyaretlerde yerleşimler ve çevresi gözlemlenerek özellikle köylerdeki sosyo-kültürel yapılar hakkında bilgiler elde edilmiştir. PAN Parks sürecinde yapılan toplantılarda halkın yönetimden talepleri ile milli park ve PAN Parks'a bakış açıları gözlemlenmiştir.

Çalışmada yöredeki bütün ilgi grupları içinde öne çıkan dört farklı ilgili grubuna yer verilmiştir. Bu gruplar kamu yöneticileri, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile muhtarlardır. Her bir ilgi

grubu için farklı anketler hazırlanmıştır. Anket sorularının kısa, öz ve anlaşılır olmasına önem verilmiştir. Homojen dağılım göstermesi bakımından her gruba eşit sayıda olmak üzere 25 temel soru sorulmuştur, ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyulan gruplar için sorular alt başlıklara ayrılmıştır. Anket çalışması 20 Kasım 2011- 15 Nisan 2012 tarihleri arasında yapılmıştır. Doğru ve yansız cevap alabilmek için her bir denekle randevu alınarak ayrı ayrı görüşülmüştür. Anketler her bir ilgi grubundan 30 kişiye yüz yüze görüşme yoluyla uygulanmıştır.

Anket çalışması kapsamında net yanıtlar alabilmek için kapalı uçlu sorular sorulmuştur. Yanıt seçeneklerinin bir kısmı "Likert Ölçeği"ne göre oluşturulmuştur. Anketlerin değerlendirilmesinde yüzde ve frekans analizleri kullanılmıştır.

Çalışmada görüşülen toplam kişi sayısı 120'dir. Tüm katılımcıların %91'i erkektir. Sadece %9'u kadındır. Çalışmada toplamda yalnızca 11 kadınla görüşülmüştür. Bu sayının az olması; kamu kurumlarında yetkili konumdaki kadınların azlığı ve köy muhtarları içinde hiçbir kadın köy muhtarının bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Kamu kurumlarında görüşülen kişilerin %23'ü ilgili kamu kurumunun müdürlerinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda ilin iki milletvekiliyle ve bir vali yardımcısıyla görüşülmüştür. Çalışma alanı içinde bulunan beş belediyenin (Bartın Merkez, Arıt-2013 yılında köye dönüştürülmüştür-, Ulus, Kurucasile, Amasra) belediye başkanları ile görüşülmüştür. Görüşülenlerin ayrıntılı listesi Tablo 1'de bulunmaktadır. Çalışmaya ilişkin ayrıntılı verilere "Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın Bölümündeki Sosyo-Kültürel Yapının PAN Parks Çerçevesinde İncelenmesi" adını taşıyan yüksek lisans tezinden ulaşılabilir (Akbulut, 2012).

Tablo 1. Görüşme yapılanların dağılımı

Kamu Kurumları	Sayı	Özel Sektör	Sayı
Milletvekili	2	İşletme Sahibi	22
Vali Yardımcısı	1	İşletme Müdürü	7
Belediye Başkanı	5	Kooperatif Üyesi	1
Kaymakam	2	Toplam	30
İl Genel Meclisi Başkanı	1		
İl Özel İdaresi Genel Sekreteri	1	Sivil Toplum Kuruluşları	Sayı
Dekan	2	Başkan	18
İl Müdürü	7	Başkan Yardımcısı	2
İl Müdür Vekili	4	Yönetim Kurulu Üyesi	5
Orman İşletme Şefi	4	Temsilci	5
Şube Müdürü	1	Toplam	30
Toplam	30		
		Muhtarlar	30
Genel Toplam: 120			

Bulgular ve Tartışma

Turizm ve ekoturizm algısı

Turizm sektöründe dikkat çekici bir gelişim gösteren ve günden güne daha fazla insan tarafından bilinçli bir şekilde tercih edilen ekoturizm, son yıllarda Türkiye’de de öne çıkan bir turizm çeşidi olmuştur (Akgün, 2009). Bundan kaynaklanıyor olsa gerek; bu çalışma kapsamında görüşülen kişilerin %78’i ekoturizm kavramını duyduğunu belirtmiştir. Dört farklı ilgi grubu ayrı ayrı değerlendirildiğinde; ekoturizm kavramının, %97 oranla en çok kamu kurumu temsilcileri tarafından, en az ise %47 oranla muhtarlar tarafından bilindiği görülmektedir. Muhtarlar arasında ekoturizm kavramını bilmeyenler bilenlerden daha çoktur. Muhtarların büyük çoğunluğunun bu kavrama aşina olmamaları, ekoturizm kavramının yabancı kökenli ve yeni bir kavram olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Özel sektör içinde görüşülen kişilerin %80’i ekoturizm kavramını daha önce duyduğunu belirtmiştir. Akıllı (2004) tarafından yapılan çalışmada Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı’nda, görüşülen turizm acentelerinin yalnızca %56’sı ekoturizm kavramını duyduğunu ifade etmiştir. Bunda coğrafi farklılığın yanı sıra, kavramın 7-8 yıllık süre içinde daha tanınır hale gelmesinin de rolü olabilir.

Görüşülenlerin sadece %3’ü Bartın ilinin ekoturizm potansiyeli bakımından fakir olduğu yanıtını vermiştir. Çok zengin ve zengin yanıtları beraber değerlendirildiğinde katılımcıların %83’üne göre Bartın ili

ekoturizm potansiyeli bakımından zengin bir il olarak görülmektedir. Nitekim Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı’nda Bartın ve Kastamonu illerinin arasında kalan ve Küre Dağları Milli Parkı’nı da içeren alan sahip olduğu yüksek ekoturizm potansiyelinden dolayı ekoturizm odaklı gelişme bölgesi olarak gösterilmektedir (Anonim, 2007).

Bartın ilinin ekoturizm potansiyeli bakımından zengin olduğu görüşü diğer ilgi gruplarına kıyasla en düşük oranda muhtarlar tarafından belirtilmiştir (%77). Muhtarların ekoturizm kavramını diğer ilgi grupları kadar iyi tanımamasından dolayı bu görüşü daha düşük oranla belirttikleri düşünülmektedir. Farklı ilgi gruplarına göre yanıtlar değerlendirildiğinde, Bartın ilinin ekoturizm potansiyeli bakımından zengin olduğu konusunda en yüksek oranla görüş bildiren grup kamu kurumu temsilcileri olmuştur (%94).

Katılımcıların %93’ü insanların yaşam kalitesinin turizmden olumlu etkileneceği yönünde görüş belirtirken, %7’si herhangi bir değişiklik olmayacağını ifade etmiştir. Sivil toplum kuruluşları içinde görüşülen kişilerin tamamı turizmin insanların yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkisi olacağını belirtmiştir. Özel sektörden iki görüşmecinin turizmin yaşam kalitesini değiştirmede etkili olmadığını söylemesi ilginçtir. Oysa bir çok kaynakta turizm etkinliklerinin yöre halkının yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Dyer ve ark., 2003; Erdoğan, 2003; Ecerel ve Özmen, 2009).

İlgi gruplarının içinde, turizmin insanların yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etki yapacağı yönünde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Bu sonuçlardan tüm paydaşların turizm etkinliklerine sıcak baktığı fikrine ulaşılmıştır.

Görüşülen kişilerin %88'i milli parkta turizm etkinliklerinin arttırılmasının göçü önleyeceği ve gençlerin yörede iş bulma olanağının artacağı görüşüne sahiptir. Konuyla ilgili olarak yalnızca 2 muhtar bu fikre hiç inanmadığını belirtmiştir. Bu konuda en çok olumsuz görüş özel sektörden gelmiştir. Kamu kurumlarında görüşülen aynı meslek grubuna dahil üst düzey iki kişi, göçün kesinlikle bu konuyla doğrudan ilişkili olmadığını, sadece dolaylı olarak etkileyeceğini ifade etmiştir. Oysa kaynaklar bir bölgede turizm faaliyetlerinin artmasının nüfusun ve istihdam olanaklarının artmasını sağlayacağı görüşünü ifade etmektedir (Lazarova, 2010).

Katılımcıların tamamı, ekoturizm tabanlı turlar düzenlenmesinin yöre ekonomisi ve halk için yararlı olacağı yönünde görüş bildirmiştir. Bütün ilgi grupları bu konuda hemfikirdir. Hatta bunu talep etmektedirler. Sivil toplum kuruluşları, bu konuda en yüksek oranla olumlu görüş belirten ilgi grubudur. Benzer sonuçlara ulaşmış olan Nayir (2009)'de; görüştüğü kişilerin %99'unun ekoturizm faaliyetlerinin Isparta ili için olumlu etki yapacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Ekoturizm türlerinin uygunluğu

Bu çalışmada yörede en uygulanabilir bulunan ekoturizm türleri içinde ilk üç sırayı; doğa yürüyüşü (%90), yayla turizmi (%69), dağ turizmi (%64) almıştır. Nayir (2009) tarafından yapılan benzer bir çalışmada Isparta yöresinde ziyaretçiler; uygulanabilir buldukları ekoturizm türleri olarak; doğa yürüyüşü (%83), dağ tırmanma-kampçılık (%70) ve kuş gözlemciliğini (%57) öne çıkarmışlardır. Görüşülen kişilerin ekoturizm türlerine yaklaşımları benzer niteliktedir.

Doğa yürüyüşü her iki çalışmada da uygulanabilirliği en fazla düşünülen ekoturizm türü olmuştur. Doğa yürüyüşünün diğer ekoturizm türlerine kıyasla daha fazla kesime hitap etmesi ve kapsamlı donanım gerektirmemesinin tercih edilmesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Görüşülen kişiler içinde yaban hayatı gözlemciliği (%55) ve kuş gözlemciliği (%49) yakın oranlarda tercih edilmiştir. Katılımcılardan bazıları, balon turizmi ve yamaç paraşütünün gerekli altyapılar oluşturulması halinde uygulanabilir ekoturizm türleri içinde yer alacağı görüşünü belirtmiştir.

Milli park algısı

Görüşülenlerin % 83'ü KDMP'nin kurulmasından memnun olduğunu ifade ederken, sadece %5'i memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 2). Muhtarların sadece %50'si milli parkın ilanından memnun olduğunu belirtmiştir. Milli parkın kurulmasından memnun olmayanların bulunduğu tek ilgi grubu olan muhtarların %30'u bu konuda kararsız olduğunu %20'si ise KDMP'nin kurulmasından memnun olmadığını belirtmiştir. Ankete katılan tüm kişilerin %12'si bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Tokatlı ve Gürbüz (2014)'de Gala Gölü Milli Parkında yaptıkları çalışmada, görüşme yaptıkları kişilerin çoğunluğunun alanın milli park ilan edilmesinden memnun olduğunu belirtmişlerdir.

Diğer ilgi gruplarına göre parka daha yakın olan ve milli parkla yüksek oranda ilişkili olan muhtarlar, köylünün milli parktan eskisi gibi yararlanamadığını ve kısıtlandığını ifade ederek memnun olmamama nedenlerini açıklamışlardır. Görüşülen muhtarlardan bazıları milli parkın yaşam alanlarını kısıtladığını düşünmektedir. Mutlak koruma zonu olarak ayrılmış alanda herhangi bir müdahalenin yapılamayacak olması o çevrede yaşayan insanlar için önemli bir kısıtlama olarak görülmektedir.

Tablo 2. KDMP'nin kurulması ile ilgili memnuniyetin değerlendirilmesi

Memnuniyet	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu kurumları		Sivil toplum kuruluşları		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok memnunum	4	13	1	3	8	27	21	70	34	28
Memnunum	24	80	14	47	21	70	7	23	66	55
Kararsızım	2	7	9	30	1	3	2	7	14	12
Memnun değilim	0	0	6	20	0	0	0	0	6	5
Hiç memnun değilim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

Görüşülen kişilerin %57'si milli parkın rekreasyon potansiyelinin yüksek olduğu görüşünü ifade etmiştir. Özel sektörde görüşülen kişilerin içinde milli parkın rekreasyon potansiyelinin düşük olduğunu ifade eden kişi olmamıştır (Tablo 3). 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre milli parklar *"bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"* olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bu alanların rekreasyonel potansiyel taşıması da önemlidir. Zaten milli parklar gibi korunan alanların yüksek rekreasyonel potansiyele sahip oldukları bilinmektedir (Obua, 1997). Görüşülen ilgi grubu temsilcilerinin verdikleri cevaplar da buna uymaktadır.

Milli park iş olanağı bakımından değerlendirildiğinde, görüşülen kişilerin %59'u iş olanağı bakımından gelecek için yüksek potansiyelinin olduğunu düşünmektedir (Tablo 3). En yüksek oranda iş olanağı potansiyelinin olduğunu belirten

ilgi grubu kamu kurumu temsilcileridir (%67). Tüm ilgi grupları tarafından milli parkın iş olanağı bakımından gelecekte yüksek potansiyeli olduğu belirtilmiş olsa da, bazı araştırmalarda milli park ilanından sonraki süreçte yaşanan yasal sınırlandırmalardan dolayı iş fırsatlarının ilk etapta pek de tatmin edici olmadığını belirtilmektedir (Cihar ve Stankova, 2006; Alkan ve Korkmaz, 2009).

Görüşülenlerin %64'ü milli parkın gelecekte yöre halkı için gelir potansiyelinin yüksek olduğu görüşünü ifade etmiştir. Bu konuda en yüksek oranla olumlu görüş bildiren ilgi grubu %73'le sivil toplum kuruluşları olmuştur. Görüşülen muhtarların %50'si milli parkın gelecekte yöre halkı için gelir oluşturma potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmektedir (Tablo 3). Diğer taraftan görüşülenlerin %64'ü milli parkın çekicilik ve güzel peyzaj bakımından yüksek potansiyel taşıdığını ifade etmektedir. Bu konuda sadece muhtarların %3'ü düşük potansiyele sahip olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3. Milli parkın gelecekte taşıdığı potansiyelin değerlendirilmesi

Milli parkın gelecek için potansiyeli	Özel sektör (%)			Muhtarlar (%)			Sivil toplum örgütleri (%)			Kamu kurumları (%)			Genel Toplam (%)		
	D	O	Y	D	O	Y	D	O	Y	D	O	Y	D	O	Y
Yöre halkı için rekreasyon	0	50	50	3	40	57	7	33	60	11	26	63	5	38	57
İş olanağı	3	37	60	11	32	57	7	40	53	3	30	67	6	35	59
Çekici ve güzel peyzaj	0	37	63	3	44	53	0	27	73	0	33	67	1	35	64
Hava, su ve toprağın korunması	0	43	57	3	27	70	3	34	63	0	20	80	2	31	67
Yöre halkı için gelir	0	37	63	7	43	50	3	24	73	0	30	70	3	33	64

D: Düşük, O: Orta, Y: Yüksek

Milli parklar bulundukları alanlarda koruma görevi de üstlenmektedir. Görüşülen kişilerin %67'si milli parkın havayı, suyu ve toprağı koruması açısından yüksek bir potansiyele sahip olduklarını belirtmişlerdir. İlgili grupları arasından milli parkın koruma bakımından en yüksek potansiyele sahip olduğunu belirten kamu kurumu temsilcileri olmuştur (%80).

Ziyaretler

Katılımcıların %40'ı Küre Dağları Milli Parkı'na yılda bir kez gittiğini belirtirken, %20'si haftada bir kez gittiğini belirtmiştir.

Muhtarların %47'si "haftada bir kez ziyaret ederim" yanıtı ile milli parka en sık giden ilgi grubunu oluşturmaktadır.

Muhtarların milli parkı en sık ziyaret eden ilgi grubu olmasının sebebi, köylerinin milli park tampon bölgesinde bulunuyor olmasıdır. Milli park gündelik yaşam içinde zamanlarını geçirdikleri bir yerdir. Özel sektör temsilcileri milli parka en az giden ilgi grubudur. Özel sektörün büyük çoğunluğunun milli parka hiç gitmemiş olması milli parkın tanınırlığının sağlanamadığı ve turizm potansiyelinin yeterince kullanılmadığının bir göstergesidir.

Görüşülen kişilerin %64'ü milli parka gezmek için gittiğini ifade ederken, bir kişi fotoğraf çekmek için, bir kişi de sadece milli parkın açılışında gittiğini belirtmiştir (Tablo 4). Milli parka muhtarlardan sonra gezmek için en sık giden ilgi grubu STK'lardır.

Tablo 4. Milli parka yapılan ziyaret nedenleri

Ziyaret amacı	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu kurumları		Sivil toplum örgütleri		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Temiz hava	5	17	20	66	6	20	9	30	40	33
Gezmek	13	43	24	80	17	57	23	77	77	64
Bitkisel ürün toplamak	1	3	12	40	1	3	4	13	18	5
Çalı, çırpı toplamak	0	0	5	17	0	0	2	7	7	6
Avlanmak	0	0	5	17	0	0	3	10	8	7
Yaban hayatını izlemek	0	0	3	10	2	7	5	17	10	8
Piknik yapmak	3	10	19	63	5	17	9	30	36	30
Görevli olarak	0	0	1	3	16	53	7	23	24	20
Fotoğraf çekmek	1	3	0	0	0	0	0	0	1	1
İş	0	0	2	7	0	0	0	0	2	2
Bilimsel araştırma	0	0	0	0	2	7	1	3	3	3
Açılış	0	0	0	0	0	0	1	3	1	1
Yaşadığı yer	0	0	0	0	0	0	2	7	2	2

Milli parkta en çok ilgi çeken özellik %74'le doğal özelliklerdir. Görüşülen kişilerin ilgisini en az folklorik özellikler çekmiştir. Kamu kurumlarında görüşülen kişilerin %87'sinin ilgisini, en çok doğal özellikler çekmiştir. Özel sektörde kanyonların ilgi çektiğini belirten kişi olmamıştır. Milli parkta bulunan önemli yerlerin tanınırlığının henüz yeterince sağlanmamış olması özel sektörün bu konuda düşük bilgi sahibi olmasına da neden olmaktadır.

Tanıtım

Görüşülenlerin %82'si KDMP'nin 2000 yılında ilan edilmesinden sonra milli parkın yöre halkına tanıtılması konusunda yapılan çalışmaları yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Özel sektörde görüşülen kişilerin %94'ü çalışmaları yeterli bulmazken çok yeterli yanıtı verenler çok düşük oranla da olsa yalnızca kamu kurumu temsilcileri arasından çıkmıştır (Tablo5).

Tablo 5. Milli parkı yöre halkına tanıtma çalışmaları

Tanıtım çalışmaları (yöre halkı)	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu kurumları		Sivil toplum kuruluşları		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok yeterli	0	0	0	0	2	7	0	0	2	2
Yeterli	1	3	0	0	4	13	0	0	5	4
Normal	1	3	6	20	5	17	3	10	15	12
Yeterli değil	21	70	13	43	16	53	21	70	71	59
Hiç yeterli değil	7	24	11	37	3	10	6	20	27	23
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

Görüşülen kişilerin %86'sı milli parkın ülke genelinde tanıtılması konusunda yapılan çalışmaları yetersiz bulmaktadır (Tablo 6). Ülke genelinde yapılan tanıtım çalışmalarını en yüksek oranda yeterli bulan ilgi grubu kamu kurumları temsilcileridir. Milli parkın ülke genelinde tanıtım konusunda en yüksek oranla yetersiz bulan ilgi grubu sivil toplum kuruluşları (%90) olmuştur. Genel bir değerlendirme yapıldığında milli parkın hem

yöre halkına hem de ülke geneline tanıtımında çalışmaların yetersiz kaldığı açıkça görülmektedir. Bu durumda Özdönmez ve ark. (1998)'nin belirttiği gibi; halkla ilişkiler ve tanıtım çalışmalarının yeterli düzeyde yapılamaması, doğa koruma ve ormancılık çalışmalarının düzenli ve başarılı bir şekilde yönetilmesini engelleyeceğini söylemek gerekmektedir.

Tablo 6. Milli parkın ülke genelinde tanıtım çalışmaları

Tanıtım çalışmaları	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu Kurumları		Sivil Toplum Kuruluşları		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok yeterli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yeterli	0	0	1	3	3	10	0	0	4	3
Normal	2	7	3	10	6	20	3	10	14	11
Yeterli değil	23	76	16	54	19	63	23	77	81	68
Hiç yeterli değil	5	17	10	33	2	7	4	13	21	18
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

Görüşülenlerin %83'ü milli parkın Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPGM) tarafından yönetildiğini bilmektedir. Kamu kurumlarının %90'ı, muhtarların %77'si milli parkın Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPGM) tarafından yönetildiğini ifade ederken, muhtarların %20'si ise orman işletme müdürlükleri tarafından yönetildiğini belirtmiştir.

Görüşülen kişilerin %59'una göre KDMP Bartın'da yaşayanların ilgisini çekmemektedir. Milli parkın Bartın'da yaşayanların ilgisini çekmediğini en yüksek oranda düşünen ilgi grubu özel sektör (%70) olmuştur. Muhtarlar, milli parkın Bartın'da yaşayanların ilgisini çektiğini en yüksek oranda düşünen ilgi grubudur. Muhtarlar da %47 olan bu oran, diğer ilgi gruplarında

%10'a kadar düşmektedir. Kamu kurumu temsilcilerinin %63'üne göre KDMP Bartın'da yaşayanların ilgisini çekmemektedir.

Görüşülen kişilerin %43'üne göre KDMP turistlerin (il dışında yaşayanların) ilgisini çekmemektedir. Muhtarların %47'si milli parkın turistlerin yeterince ilgisini çekmediğini ifade etmiştir. Milli parkın turistler tarafından ilgi çekmediği yönünde en yüksek orandaki görüş %53'lük oranla kamu kurumu temsilcilerine aittir.

Amasra'daki bazı özel sektör temsilcileri milli parkın turistler tarafından ilgi çekme konusunda potansiyelinin yüksek olduğunu fakat tanıtım ve organizasyon konusunda eksikliklerin olduğunu belirtmiştir. Görüşülen muhtarlardan bazıları, milli parkın Bartın'da yaşayanlardan çok turistlerin

ilgisini çektiğini ifade etmiştir. KDMP'ye başta bilimsel amaçlı çalışmalar olmak üzere farklı sebeplerle yöre dışından ziyaretçilerin gelmesi muhtarların bu konudaki görüşlerinin oluşmasında etkindir.

Beklentiler

İlgi gruplarının milli park ve çevresinde en çok gelişmesini istedikleri şeyler arasında birinci sırada %58'le ekoturizm olanaklarının artırılması, ikinci sırada %49'la turist sayısının artması, üçüncü sırada da %43'le yol ve diğer altyapı hizmetlerinin gelişmesi vardır.

Özel sektörde görüşülen kişilerin %83'ü turist sayısında artış, %73'ü ekoturizm olanakları, %40'ı doğal ve yaban yaşam alanlarının miktarının artırılması yanıtını vermiştir. Muhtarların %63'ü yol ve diğer altyapı hizmetleri, %47'si turist sayısında artış ve %40'ı organik tarımın gelişmesini istediğini belirtmiştir. Kamu kurumlarında görüşülen kişilerin %70'i ekoturizm olanaklarının, %53'ü doğal ve yaban yaşam alanları miktarının, %50'si yol ve diğer altyapı hizmetlerinin gelişmesini istediğini belirtmiştir. Sivil toplum kuruluşlarında görüşülen kişilerin %63'ü ekoturizm olanaklarının, %60'ı organik tarımın, %50'si doğal ve yaban yaşam alanlarının miktarının gelişmesini istediğini ifade etmiştir. Muhtarların önceliğinin yol ve altyapı hizmetlerinde yoğunlaşması dikkat çekmektedir.

Görüşülen 120 kişi içinde yoğun tarımsal üretimin gelişmesini isteyenlerin başında muhtarlar gelmektedir. Muhtarların bu yanıtı vermesinde tarım sektörünün bölgede iş olanağı oluşturması ve ekonomik gelir sağlaması olarak düşünülebilir. Benzer şekilde görüşülen muhtarların %26'sı iş olanaklarının gelişmesini istemektedir. Muhtarlar genel olarak ekonomik kazanç

sağlayacakları faaliyetlerin gelişmesini istemektedir.

Milli parka gelen ziyaretçi sayısını artırabilmek için farklı yerleşimlerde yapılması istenen tesisler hakkında katılımcıların %90'ı konaklama tesisi, %64'ü yöresel ürünlerin satılacağı işletmeler yanıtını vermiştir. Özel sektörde görüşülen kişiler, turizm amaçlı ziyaretçilerin günü birlik geldiklerini ve konaklama tesisi eksikliğinin çözümü ile bölgenin ekonomik yönden canlanabileceğini ifade etmiştir.

İtalya'da bulunan ve PAN Parks sertifikası almış Majella Milli Parkı'nda bulunan ayı müzesi, bölgeye gelen turistlerin ilgisini çekmektedir (Atmış, 2009). Buradan yola çıkarak düşünülen yöreye özgü hayvanların tanıtılacağı müze olması fikri katılımcıların %17'si tarafından olumlu değerlendirilmiştir. Bu konuda muhtarların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşü aynı orandadır (%20).

Yönetim-ilgi grubu ilişkileri

Milli park yönetimi ile kamu kuruluşları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkiler için katılımcıların %76'sı bu ilişkilerin etkin olmadığı yanıtını verirken, sadece %6'sı bu ilişkilerin etkin olduğunu belirtmiştir. Yönetim ve kuruluşlar arasındaki ilişkinin etkin olduğunu en yüksek oranda belirten ilgi grubu %10'la STK'lar olmuştur (Tablo 7).

Özel sektör temsilcilerinin %87'si milli park yönetimi ile ilgi grupları arasındaki ilişkinin etkin olmadığı görüşünü ifade etmiştir. Bazı özel sektör temsilcileri milli park yönetiminin kendilerini toplantılara davet ettiğini ancak fikirlerinin sorulmadan sadece kendi çalışmalarını anlattıklarını, bunun etkin bir iletişim şekli olmadığını belirtmiştir.

Tablo 7. Milli park yönetimi ile ilgi grupları arasındaki ilişkiler

İlişki	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu kurumları		Sivil toplum kuruluşları		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok etkin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Etkin	1	3	2	7	1	3	3	10	7	6
Normal	3	10	10	33	6	20	3	10	22	18
Etkin değil	19	63	12	40	19	63	19	63	69	58
Hiç etkin değil	7	24	6	20	4	14	5	17	22	18
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

Görüşülen kişilerin %77'si milli parkın ilanından sonra devletin milli parka yaptığı yatırımları ve getirdiği hizmetleri yetersiz bulurken, ilgi grupları içinde yeterli yanıtını en yüksek oranla verenler %26'yla kamu kurumu temsilcileri olmuştur (Tablo 8).

Devletin milli parka yaptığı yatırımları yeterli bulanların sadece %10 olması düşündürücüdür. Çok yeterli yanıtı, ilgi grupları içinden yalnızca kamu kurumu temsilcileri tarafından verilmiştir (%13).

Tablo 8. Devletin milli parka yaptığı yatırımlar ve getirdiği hizmetler

Yatırımlar/ Hizmetler	Özel sektör		Muhtarlar		Kamu kurumları		Sivil toplum kuruluşları		Genel Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok yeterli	0	0	0	0	4	13	0	0	4	3
Yeterli	2	7	1	3	4	13	1	3	8	7
Normal	4	13	3	10	5	17	3	10	15	13
Yeterli değil	18	60	14	47	12	40	20	67	64	53
Hiç yeterli değil	6	20	12	40	5	17	6	20	29	24
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100	120	100

PAN Parks algısı

Görüşülen kişilerin %58'i PAN Parks kavramını daha önce duymadığını belirtmiştir. Bu konuyla ilgili olarak PAN Parks kavramını en yüksek oranda bilen ilgi grubu %87'lik oranla kamu kurumları temsilcileridir. Görüşülen muhtarların %87'si PAN Parks kavramını duymadığını belirtmiştir. Özel sektör temsilcilerinin %80'i, sivil toplum temsilcilerinin de %53'ü bu kavramı daha önce duymadığını ifade etmiştir.

Anketler sırasında PAN Parks konusunda bilgisi olmayanlara PAN Parks hakkında bilgiler verildikten sonra KDMP'nin PAN Parks sertifikasyon sistemine katılmış olmasının yararlı olup olmayacağı sorulmuştur. Bu durumda görüşülen kişilerin %95'i KDMP'nin bu sisteme katılmış olması hakkında olumlu görüş belirtirken, yalnızca 2 kişi yararlı olmayacağını belirtmiştir. Bir değişiklik olmayacağını söyleyenler %3'te kalmıştır. Ayan ve ark. (2009)' da Küre Dağları Milli Parkı'nın sahip olduğu doğal ve kültürel değerler ile yönetim planının varlığının PAN Parks üyeliğini kazanmasında etkili olduğunu bildirmiştir. PAN Parks üyeliği sürecinde oluşturulan sürdürülebilir turizm gelişme stratejisi, yerel turizm işletmelerinin teşvik edilmesinde, korunan alanlarda sürdürülebilir kalkınma çalışmalarıyla birlikte çevrenin de korunmasında itici güç olarak görülmektedir (Cottrell ve Raadik, 2008).

Görüşülen kişilerin %82'si PAN Parks üyelik sürecinde gerekli olan "yönetim planı" ve diğer planların hazırlama ve uygulanmasında düşüncelerinin alınmasını istemiştir. Bazı özel şirket temsilcileri fikirlerini paylaşmak istediklerini fakat bu fikirlerin ilgili birimler tarafından dikkate alınmayacağını düşündüklerini belirtmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma alanında yapılan gözlem, görüşme ve anketlerin değerlendirilmesi sonucu aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkündür;

Araştırma alanındaki köylerde yaşayanların önemli bir kısmı kış aylarını Bartın merkezdeki veya diğer şehirlerdeki akrabalarının yanlarında geçirmektedir. Muhtarlarla yapılan görüşmelerde, köylerde geleneksel olarak düzenlenen etkinliklere yerel halkın çoğunluğunun katıldığı tespit edilmiştir. Ulus İlçe'sinde Temmuz aylarında düzenlenen "Keşkek Festivali" etkinliğine yerel halkın haricinde büyük şehirlere göç eden kişilerin de katıldığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda yerel halk ve mevsimlik göç edenlerin köylerdeki geleneksel kültürel değerlere sahip çıktığı söylenebilir. Yörede yapılan diğer etkinlikler arasında Aşure Bayramı ve Ulus Doğa Festivali yer almaktadır.

Köylerde mevcut kültürel ve tarihi değer olarak eski evler yoğun olarak bulunmaktadır. Bölgede eski evler haricinde

çağlayanlar, tarihi camii ve mağaralar bulunmaktadır. Tarihi yapıların özellikle tarihi evlerin turizme kazandırılması ve kültürel değerlerin yok olmasının engellenmesi için bakımlarının yapılmasına gereksinim vardır. Yapılan saha çalışmalarında özellikle Ulus bölgesinde çok sayıda “Çivisiz ev” olduğu gözlemlenmiştir. Bu evlerin yaşayan kültür olarak değerlendirilmesi ve korunması gerekmektedir.

Görüşülen kişilerin çoğunluğu ekoturizm kavramını duymuştur. Bu doğrultuda görüşülen kişiler Bartın İli’nin ekoturizm potansiyelinin zengin olduğunu ve yörede oluşacak turizm faaliyetlerinin yöre halkının yaşam kalitesi üzerinde olumlu etki yapacağını düşünmektedir.

Görüşülen kişilerin çoğunluğu turizm faaliyetleri ile göç ve iş bulma olanakları arasında ilişkinin olduğunu ifade ederek, turizmin artması ile göçün azalacağını ve iş bulma olanaklarının artacağını belirtmiştir. Görüşülen kişilerin tamamı bölgede ekoturizm tabanlı turlar düzenlenmesinin yöre ekonomisi ve halk için yararlı olacağını düşünmektedir.

Anket sonuçları değerlendirildiğinde KDMP’de uygulanabilirliği en fazla tercih edilen ekoturizm türleri; doğa yürüyüşü (%90), yayla turizmi (%69) ve dağ turizmi (%64) olmuştur.

Görüşülen kişilerin çoğunluğu milli parkın kuruluşu hakkında olumlu görüş bildirmiştir. Milli parkın kurulmasından daha düşük oranda memnun olan muhtarlar, milli parktan yararlanma konusunda kısıtlandıklarını iddia etmektedirler. Buna rağmen görüşülen muhtarların çoğunluğu milli parkla ilgili yapılacak çalışmalara katılmak istemektedir.

Milli parkın gelecekte yöre halkı için iş olanağı ve gelir sağlama konusundaki potansiyeli yüksek görülmektedir.

Çoğunluk tarafından hava, su ve toprağın korunması ile ilgili konularda milli parkın gelecek için yüksek potansiyel taşıdığı ifade edilmiştir.

Özel sektörde görüşülen kişilerin yarısı milli parka hiç gitmemiştir. Esasında bir ekoturizm kaynağı olarak değerlendirilebilecek KDMP’nin bu konuya

yoğun ilgi göstermesi beklenen özel sektör tarafından ziyaret edilmemesi şaşırtıcıdır.

Görüşülen kişilerin çoğu milli parka gezmek (%64), temiz hava almak (%33) ve piknik yapmak (%30) için gitmektedir. Özel sektör içinde milli parka iş amacıyla giden yoktur. Özel sektör KDMP’yi iş amaçlı olarak değerlendirememektedir.

KDMP’nin en çok dikkat çeken özellikleri; doğal özellikler (%74), ormanların zenginliği (%63), şelaleler ve akarsulardır (%29). Milli parkın yöre halkının önemli bir kısmı tarafından ilgi çekmemesinde milli parkın içinde dinlenme, eğlenme, yeme-içme, spor vb. tesislerin bulunmamasının etkisi vardır.

Görüşülen kişilerin ezici bir çoğunluğu KDMP’nin Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPGM) tarafından yönetildiğini bilmektedir. Milli park yönetimi ilgi grupları üzerinde kurumsal olarak tanınırlığını sağlayabilmiştir.

Yine görüşülen kişilerin çoğunluğuna göre KDMP Bartın’da yaşayanların ilgisini çekmemektedir. Milli parkın tanıtımının yeterince yapılamamış ve her kesime ulaşamamış olmasından dolayı insanların milli parka ilgi duymadıkları düşünülmektedir. KDMP’nin turistler tarafından ilgi çektiğini düşünenler ile turistlerin ilgisini çekmediğini düşünenler (%43) eşit orandadır.

KDMP yönetiminden öncelikle; ekoturizm olanaklarının artırılması, turist sayısında artış ile yol ve diğer altyapı hizmetlerinin gelişmesi istenmektedir.

Görüşülen kişilere göre milli parka gelen ziyaretçi sayısının artması için yörede farklı yerleşimlerde; konaklama tesisleri, yöresel ürünlerin satılacağı işletmeler ve yeme-içme tesisleri yapılmalıdır.

Görüşülen kişilerin çoğu, milli park yönetimi ile ilgi grupları arasında etkin bir işbirliğinin olmadığını düşünmektedir.

Görüşülenlerin çoğunluğu KDMP’nin ilanından günümüze kadar geçen sürede devletin milli parka yaptığı yatırım ve getirdiği hizmetleri yetersiz bulmaktadır.

KDMP’nin yöre halkına ve ülke geneline tanıtılması konusunda yapılan çalışmalar görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğuna göre yetersizdir. Özellikle özel sektörde

görüülen kişiler tanıtımın eksik olduğu konusunda hemfikirler.

Görüülen kişilerin yarısından fazlası PAN Parks kavramını daha önce duymamıştır. Bu konuda özellikle muhtarların bilgisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Görüülen kişilerin tümüne yakını PAN Parks sistemine katılmanın yararlı olacağını düşünmektedir.

PAN Parks sürecinde planların hazırlanması ve uygulanması sırasında gerekli olan fikirlerinin alınmasını isteyenler çoğunluktadır.

Özel sektörde görüşülen kişilerin %67'si PAN Parks çalışma ortağı olmak istemektedir.

Yukarıdaki tespitler sonucu Milli Park Yönetimi ve PAN Parks sürecinin başarılı olması için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

Yöredeki doğal ve tarihi değerler ile şenlik, festival gibi kültürel değerlerin korunacağı ve bir arada değerlendirilebileceği bir kültürel platform oluşturulmalıdır.

İlgi gruplarının ekoturizm konusundaki beklentilerine cevap verecek yatırımlar yapılmalıdır. Bu yatırımlar uygulamada öne çıkan ekoturizm türlerine öncelik verecek şekilde olmalıdır.

Özellikle muhtarlar arasında var olan milli parka olumsuz bakışın giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Milli parkın bölge ve ulusal düzeyde tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Mili park yönetiminin teknik düzeydeki kadro yetersizliği giderilmeli, milli park yönetimiyle ilgi gruplar arasında sağlıklı ilişkiler kurulmalıdır. Milli park yönetim modelinde ilgi gruplarının temsili sağlanmalıdır.

Milli parka yapılan yatırımların miktarı arttırılmalı, bu yatırımlar ilgi gruplarının beklentilerindeki önceliklere göre düzenlenmelidir.

PAN Parks sistemine katılmış olmanın avantajlarını değerlendirecek ortak stratejiler hazırlanmalıdır.

Kaynaklar

Akbulut G. 2012. Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın bölümündeki sosyo-kültürel yapının PAN Parks çerçevesinde incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın, 115s.

Akgün B. 2009. Kazdağı ulusal parkı (Balıkesir) ve yakın çevresinde ekoturizm modeli üzerine araştırmalar. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul, 244 s.

Akıllı H. 2004. Ekoturizmin sosyo kültürel, ekonomik, yönetsel ve çevresel etkileri bakımından irdelenmesi; Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Antalya, 166 s.

Alkan H., Korkmaz M., 2009. Korunan alanların yönetiminde yaşanan sosyo-ekonomik odaklı sorunlara ilişkin bir değerlendirme. II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı, s:13-22.

Anonim 2007. Türkiye turizm stratejisi 2023 eylem planı 2007-2013. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 89 s.

Atmış E. 2001. Sürdürülebilir ormancılıkta halk katılımının ilk aşaması: toplumun beklentilerinin tespiti. I. Ulusal Ormancılık Kongresi Sonuç Kitabı, Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Sayfa: 218-233. Ankara

Atmış E. 2009. PAN Parks sürecindeki Küre Dağları Milli Parkı için bir örnek: Majella Milli Parkı. Orman ve Av, 85(4), 8-14.

Ayan S., Öztürk S.; Yiğit, N. 2009. Karadeniz bölgesi milli parklarının korunan alan ağı sertifikalandırma sistemine uygunlukları. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 9(1), 66-79.

Cihar M.; Stankova J., 2006. Attitudes of stakeholders towards the Podyji/Thaya River Basin National Park in the Czech Republic. Journal of Environmental Management, 81, 273-285.

Cottrell S.P., Raadik, J., 2008. Benefits of protected area network status: pilot study at Bieszczady National Park, Poland. Journal of Tourism, 9(2),1-23.

Dyer P., Aberdeen L., Schuler, S. 2003. Tourism impacts on an Australian indigenous community: a Djabugay case study. Tourism Management, 24, 83-95.

Ecerel T.Ö., Özmen, C.A. 2009. Beypazarı'nda turizm gelişimi ve yerel ekonomik kalkınma. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 46-74.

Erdoğan N. 2003. Çevre ve ekoturizm. Erk Yayinevi. 317 S. Ankara.

KDMP, 2012. Küre Dağları Milli Parkı, http://www.kdmp.gov.tr/alt_detay.asp?id=1 (12.03.2012).

Lazarova T.V. 2010. Analysis of the benefits of pan parks: Rila National Park Bulgaria, Final Thesis Report, Student at NHTV Breda University of Applied Sciences The Netherlands, p.73

Lise Y. 2011. Türkiye'nin Orman Sıcak Noktaları, <http://yildiraylise.wordpress.com/2011/04/01/turkiyenin-orman-sicak-noktaları/> (29.02.2012).

Nayir O. 2009. Isparta yöresi korunan doğal alanlarında ekoturizm talep ve eğilimlerinin belirlenmesi, SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Isparta, 118 s.

Obua J. 1997. The potential, development and ecological impact of ecotourism in Kibale National Park, Uganda. Journal of Environmental Management, 50,27-38.

Özdönmez M., Akesen A., Ekizoğlu, A. 1998. Ormancılık yönetim bilgisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları, Fakülte yayın no: 457. İstanbul. 357s.

Tokatlı C., Gürbüz E. 2014. Enez ilçesi ve Yeni Karpuzlu beldesi yerel halkının (Edirne) Gala Gölü Milli Parkı algılarının sosyoekonomik ve ekolojik açıdan değerlendirilmesi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 4(2), 1-5.

UNDP, 2010. Küre Dağları Milli Parkı ziyaretçilere açıldı, Yeni Ufuklar Dergisi, UNDP Aylık Haber Bülteni, Sayı:56.

WWF, 2010. Sürdürülebilir turizm gelişim stratejisi (KDMP), Rapor: Andrei Blumer, WWF-Türkiye.